

О. В. Квасниця,
к. е. н., доцент, доцент кафедри фінансів ім. С. І. Юрія,
Західноукраїнський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3003-7616>

І. В. Дармограй,
аспірант, Західноукраїнський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0001-2851-9133>

І. В. Братівник,
аспірант, Західноукраїнський національний університет

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0009-9514-4026>

DOI: 10.32702/2306-6814.2025.7.144

КОРПОРАТИВНА СОЦІАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ БАНКІВ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ФІНАНСУВАННІ ПРОЄКТІВ ВІДНОВЛЕННЯ

O. Kvasnytsia,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor
of the S. I. Yuriy Department of Finance, West Ukrainian National University
I. Darmohrai,
Postgraduate student, West Ukrainian National University
I. Brativnyk,
Postgraduate student, West Ukrainian National University

CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY OF BANKS AND LOCAL COMMUNITIES
IN FINANCING RECONSTRUCTION PROJECTS

Стаття присвячена ролі корпоративної соціальної відповідальності банків у співпраці з територіальними громадами для фінансування проєктів відновлення економіки України після війни. Актуалізовано потребу в системному фінансуванні відновлення інфраструктури ТГ для забезпечення гідного рівня життя та підготовки до подолання наслідків війни. Досліджено, як КСВ банків сприяє економічній вигоді, соціальній стабільності та екологічній відповідальності у проєктах відновлення ТГ, зокрема житла для ВПО. Встановлено, що банки, використовуючи менеджерів із місцевими зв'язками, ефективніше впроваджують КСВ-стратегії, адаптовані до потреб громад і регіональних соціо-екологічних проблем. Запропоновано інституційне забезпечення, вибір спільних цінностей КСВ банків і ТГ у розвитку громадських ініціатив проєктування та введення посад для координації відбудови найбільш постраждалих громад. Визначено, що відбір проєктів має базувати-

ся на доцільності й пріоритетності, "волонтерських" підходах з акцентом на регіони, які найбільше постраждали від вторгнення. Подальші дослідження рекомендовано спрямувати на розробку методик розподілу фінансування між державою та ТГ у контексті децентралізації та сталого розвитку.

The article is devoted to the role of corporate social responsibility of banks in cooperation with territorial communities to finance projects for the restoration of the Ukrainian economy after the war. The need for systematic financing of the restoration of the infrastructure of territorial communities to ensure a decent standard of living and prepare for overcoming the consequences of the war has been highlighted. It is investigated how corporate social responsibility of banks contributes to economic benefit, social stability, and environmental responsibility in community regeneration projects, including housing for internally displaced persons. It has been found that banks, using managers with local connections, more effectively implement CSR strategies adapted to the needs of communities and regional socio-ecological problems. Institutional support, the selection of common CSR values of banks and territorial communities in the development of public design initiatives, and the introduction of positions to coordinate the reconstruction of the most affected communities are proposed.

The economic feasibility of CSR of banks and territorial communities in the implementation of recovery projects has been determined: economic benefits for the business community of territorial communities in attracting their own resources, which helps reduce costs and increase the efficiency of projects, where CSR contributes to improving financial indicators. Achieving stability and long-term benefits for banks and businesses that integrate "green" technologies into CSR projects, gaining a competitive advantage through the growing demand for eco-services. The role of CSR of banks and local communities in reducing risks, as partnerships reduce credit risks for banks by increasing customer solvency through stable housing and employment provided by local businesses.

It was established that the selection of projects should be based on feasibility and priority, "volunteer" approaches with an emphasis on the regions most affected by the invasion. Further research is recommended to be directed towards developing methods for distributing funding between the state and territorial communities in the context of decentralization and sustainable development.

Ключові слова: фінансування, сталий розвиток, реконструктивне фінансування, інституційні механізми, програма корпоративного волонтерства, інвестиції, фінансова безпека.

Keywords: financing, sustainable development, reconstructive financing, institutional mechanisms, corporate volunteering program, investments, financial security.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) банків у реалізації проєктів відновлення спільно з територіальними громадами (ТГ) передбачає відповідальне залучення фінансових ресурсів (ФР), експертизи та інноваційних підходів для підтримки ініціатив, спрямованих на відбудову інфраструктури та сталість розвитку територій. Це включає фінансування проєктів, консультативну підтримку, а також активну комунікацію з місцевими громадами для врахування їхніх пріоритетів розвитку.

Початок планування відновлення України на є стратегічно виправданим, оскільки швидших результатів у відновленні можна досягти завдяки завчасній підготовці інституційних механізмів. У контексті КСВ банків та їхньої взаємодії з ТГ для реалізації проєктів відновлення ця комунікація може сприяти подоланню бюджетних обмежень через цільове кредитування або інвестування у відновлення інфраструктури, що відповідає концепції сталого розвитку (СР), де економічна вигода поєднується із соціальною користю. Банки зацікавлені виступати фінансовими партнерами у проєктах, що реалізуються ТГ, що відповідає принципам КСВ, зокрема концепції глобальної відповідальності бізнесу, яка наголошує вирішенні суспільних проблем через комуніка-

цію. У фінансовому сегменті роль банків базується на теорії ресурсозалежності, яка підкреслює важливість зовнішніх ФР для розвитку ТГ.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

КСВ банків у співпраці з ТГ для реалізації проєктів відновлення варто досліджувати через призму економічних, регіональних, соціальних і екологічних вигод, які виникають у процесі взаємодії. Наукове обґрунтування ролі банків у реалізації проєктів відновлення ТГ базується на теорії соціального капіталу, яка підкреслює значення довіри та співпраці між інституціями, такими як банки та громади. Д. Аврамов, С. Ченг, А. Ліуї та А. Тареллі аргументують, що в контексті банківської діяльності аналіз невизначеності корпоративного профілю КСВ (ESG, E — довкілля, S — соціальна відповідальність, G — управління) має значний вплив на ефективність банків, оскільки банки є ключовими учасниками фінансових ринків, де ESG-критерії стають дедалі важливішими для інвесторів і регуляторів [1, с. 642—664]. Ефективність банків традиційно оцінюється через фінансові показники (ROA, ROE, чистий процентний дохід), операційну продуктивність (співвідношення витрат до доходів) і стійкість до ризиків. Невизначеність ESG може впливати на ці аспекти через ціноутворення активів, залучення капіталу та репутаційні фактори.

Фінансування проєктів відновлення узгоджується з концепцією спільної цінності, яка передбачає, що бізнес може одночасно досягати економічних цілей і сприяти суспільному розвитку. Р. Адамс, М. Келохарью та С. Кнупфер досліджують когнітивні і некогнітивні здібності керівників для оцінки того, як ці якості впливають на ефективність банків і побудови довіри з клієнтами, інвесторами та регуляторами, що є основою стабільності банку [2, с. 392—408]. У кризові періоди некогнітивні здібності, такі як стійкість до стресу та здатність приймати швидкі рішення, можуть допомагати банкам уникати втрат і зберігати довіру стейкхолдерів у процесі реалізації КСВ. В. Бурлай, Д. Дмитрук, В. Костриця та Р. Левін визначають параметри політики соціальної якості для повоєнної реконструкції [3, с. 9—30].

Ч. Тао, Д. Хуей та Л. Чен відзначають цікаву закономірність, що місце народження працівників (генерального директора) впливає на прихильність компанії до КСВ [4, с. 483—504]. Аргументовано, що генеральні директори, які очолюють компанії у своїх рідних містах, демонструють більшу відданість КСВ. Коли генерального директора замінюють, рівень прихильності до КСВ змінюється залежно від зв'язку нового директора з місцем народження.

Наукове обґрунтування ролі банків у процесі фінансування проєктів спирається на теорію транзакційних витрат, яка вказує на те, що чітка організаційна структура — як-от нова ТГ — знижує витрати на координацію та підвищує ефективність співпраці між стейкхолдерами (банками та ТГ). В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур визнають фінансовий потенціал ТГ як форпост стійкості тилу [5]. Участь банків у проєктах відновлення має сприяти економічному розвитку ТГ, а й посиленню їхньої стійкості у повоєнний період, що є важливим внеском у сталий розвиток ТГ. Зважаючи на

недостатність досліджень у сфері застосування постулатів соціальної відповідальності у комунікації банків і територіальних громад, важливо звернути увагу на окремі аспекти застосування принципів цієї політики при реалізації проєктів відновлення.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ (ПОСТАНОВКА ЗАВДАННЯ)

Мета дослідження — розкрити зміст теорії та практики ролі корпоративної соціальної відповідальності банків та територіальних громад у відновленні економіки через масштабування фінансування сумісних проєктів. Основними завданнями є: розкриття суті КСВ як саморегульованої бізнес-моделі комунікативності банків і ТГ; сприяння КСВ банків у реалізації проєктів відновлення із застосуванням механізмів залучення ТГ згідно принципу "прямої демократії"; наукова аргументація економічної доцільності КСВ банків і ТГ у реалізації проєктів відновлення; оцінювання спільних цінностей КСВ банків і ТГ у розвитку громадських ініціатив проєктування; визначення стратегій управління та комунікації між "домашніми директорами" та КСВ для розвитку громад; важливість відновлення житла для ВПО для зменшення соціальної напруги в ТГ.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

КСВ — це саморегульована бізнес-модель, яка робить економічних агентів соціально підзвітними стейкхолдерам та суспільству. Для банків стейкхолдерами є не лише акціонери чи клієнти, а й ТГ, які залежать від фінансових інститутів у питаннях економічної стабільності та проєктування. У реалізації проєктів відновлення банки можуть відігравати ключову роль, інтегруючи принципи КСВ у свою ініціативи фінансування проєктів.

Від початку повномасштабного вторгнення ТГ зазнали значних людських втрат, а також масштабного руйнування критичної, виробничої та соціальної інфраструктури. Оскільки війна триває, важливу роль відіграє міжнародна підтримка, тому виникла потреба об'єднати зусилля та визначити реальну стратегію відновлення економіки України після завершення воєнного стану. Відбудова після Другої світової війни почалася через три роки після завершення і "План Маршалла" став синонімом програм післявоєнної відбудови.

Концепція реформування місцевого самоврядування (КРМС) у контексті КСВ відкриває можливості для співпраці у реалізації проєктів відновлення, оскільки банки, як суб'єкти КСВ, можуть відігравати важливу роль у підтримці децентралізації, інвестуючи у проєкти, що відповідають цілям КРМС — зокрема, у покращення інфраструктури громад, забезпечення фінансової спроможності і доступу до якісних послуг ТГ. Наукові концепти такої взаємодії базуються на теорії стейкхолдерів, яка наголошує на важливості врахування інтересів усіх зацікавлених сторін. Банки, залучаючись до проєктів відновлення, не лише сприяють соціально-економічному розвитку, але й зміцнюють власну репутацію та стабільність у ТГ присутності.

Додатковими перешкодами у реалізації проєктів є кадровий дефіцит у ТГ, що посилюється міграцією та

Таблиця 1. Економічна доцільність КСВ банків і ТГ у реалізації проєктів відновлення

	Параметри	Характеристика
1.	Економічні вигоди.	Банки, надаючи кредити чи гранти на фінансування проєктів, стимулюють місцевий бізнес (будівельні компанії, постачальників матеріалів), що пожвавлює економіку громади. Бізнес-спільнота ТГ, залучаючи власні ресурси, сприяє зниженню витрат і підвищенню ефективності проєктів, де КСВ сприяє покращенню фінансових показників.
2.	Стабільність і довгострокові вигоди.	Проекти відновлення (житла для ВПО) з урахуванням енергоефективності та екологічних стандартів відповідає цілям СР (SDG 11: Сталі міста та громади). Банки та бізнес ТГ, які інтегрують «зелені» технології в КСВ-проєкти, отримують конкурентну перевагу через зростання попиту на еко-послуги, а громади – зниження витрат на утримання інфраструктури (житла), що сприяє економічній стабільності ТГ.
3.	Роль КСВ банків і ТГ у зниженні ризиків.	Співпраця банків і бізнесу в рамках КСВ дозволяє розподілити фінансові та операційні ризики. Партнерства зменшують кредитні ризики для банків за рахунок підвищення платоспроможності клієнтів через стабільне житло та зайнятість, яку забезпечує місцевий бізнес.

Джерело: сформовано авторами.

мобілізацією. Введення військових адміністрацій є виправданим в умовах війни і має застосовуватися з чіткими критеріями, дотриманням пропорційності та бути тимчасовими, з перспективою повернення до децентралізованого управління за стабілізації умов.

Банки у рамках КСВ можуть не лише реалізовувати проєкти відновлення, а й сприяти вдосконаленню механізмів залучення громад до прийняття рішень, що узгоджується з принципами "прямої демократії". Дослідження показують, що банки, які інвестують у проєкти відновлення у співпраці з громадами, отримують довгострокові економічні переваги [5, с. 18—35]. Згідно з теорією спільного створення цінності (shared value), такі інвестиції не лише сприяють соціальному прогресу, але й підвищують фінансову стабільність банків через розширення клієнтської бази та зміцнення місцевих ринків.

КСВ у контексті діяльності банківського сектору може бути трактована як стратегічний підхід банків до забезпечення відповідального ставлення до своїх продуктів, послуг, клієнтів, співробітників і партнерів, а також до активної участі у вирішенні суспільно-соціальних інклюзій ТГ. Це поняття передбачає інтеграцію оборонних, соціальних, екологічних та етичних принципів у банківські послуги для гармонійної комунікації з суспільством через відкритий діалог. Відновлення інфраструктури (доріг, шкіл, лікарень) стимулює економічну активність і збільшує попит на банківські послуги, такі як кредити чи депозити.

Співпраця банків із територіальними громадами у проєктах відновлення сприяє накопиченню соціального капіталу. Т. Бурлай, Д. Дмитрук, В. Костриця та Р. Левін наголошують, що соціальний капітал, заснований на довірі та взаємодії, є ключовим фактором для успішного розвитку економік [3, с. 15—27]. Банки, беручи участь у таких ініціативах, зміцнюють свою репутацію та лояльність клієнтів, що комунікує КСВ із підвищенням довіри до фінансових інститутів.

Перспектива інтеграції до ЄС висувають нові вимоги до співпраці між банками та ТГ у фінансуванні відбудови зруйнованої інфраструктури чи підтримці "зелених" ініціатив. Співпраця ЄБРР, BNP Paribas, ING для відновлення інфраструктури ТГ демонструє, що такі проєкти не лише прискорюють відбудову, але й сприяють фінансовій інклюзії. Зауважимо, що банки, які активно підтримують локальні ініціативи, покращують свою операційну ефективність за рахунок зниження транзакційних витрат і підвищення залученості населення та економічних агентів до банківської системи.

Теорія спільного формування цінностей стверджує, що бізнес і банки, інвестуючи у соціальні проєкти, такі як відновлення інфраструктури чи житла для ВПО, можуть одночасно вирішувати суспільні проблеми та отримувати економічні вигоди. Економічну доцільність КСВ банків і ТГ у реалізації проєктів відновлення представлено в табл. 1.

У контексті реалізації проєктів відновлення банки можуть спрямовувати кошти на "зелені проєкти" (енергоефективність будівель, відновлювані джерела енергії). Це відповідає принципам СР і знижує екологічні ризики. Дослідження Ч. Тао, Д. Хуей та Л. Чен показують, що фінансові установи, які інтегрують екологічні аспекти в КСВ, отримують конкурентну перевагу завдяки зростаючому попиту на екологічні фінансові продукти [4].

Науково-методичне обґрунтування ефективності КСВ для банків, по-перше, сприяє посиленню репутації банку, що є важливим фактором у фінансовій сфері, де довіра клієнтів визначає конкурентоспроможність. По-друге, впровадження КСВ-практик, таких як підтримка соціальних проєктів чи відновлювально-екологічних ініціатив, може знижувати операційні ризики (регуляторний тиск). По-третє, емпірично банки з розвинутою КСВ-стратегією демонструють кращу фінансову результативність у довгостроковій перспективі завдяки залучен-

Таблиця 2. Спільні цінності КСВ банків і ТГ у розвитку громадських ініціатив проектування

	Критерії	Характерні особливості
1.	Спільні цінності.	Фінансування проєктів відновлення демонструє клієнтам, що банк поділяє їхнє прагнення до соціальних благ.
2.	«Волонтерство» відновлення ТГ.	Банки можуть надавати працівникам оплачувані години для участі у підтримці проєктів відновлення громад, що сприяє їхній мотивації.
3.	Репутація бренду банків.	Працівники, які позитивно сприймають участь банку в проєктах відновлення, передають цей ентузіазм у взаємодії з громадою, зміцнюючи імідж банку як соціально відповідального.
4.	Привабливість для молоді.	Міленіали цінують автентичність і відданість суспільству (нації), банки можуть розробляти продукти («зелені» депозити, «моя земля» депозити), пов'язані з проєктами відновлення.

Джерело: сформовано авторами.

ню лояльних клієнтів і підвищенню мотивації працівників. Загалом КСВ у банківській діяльності не лише відповідає етико-соціальним стандартам, але й слугує інструментом сталого розвитку.

У банківській практиці невизначеність КСВ (ESG), по-перше, підвищує ринкову премію (додаткову дохідність, яку інвестори вимагають за ризик) і знижує попит на акції компаній, включно з банками. Для банків це може означати вищу вартість залучення капіталу через випуск акцій, оскільки інвестори менш охоче інвестують у банки з нечітким ESG-профільом. Це негативно впливає на фінансову ефективність, зокрема на ROE, через зростання витрат на капітал. Якщо ESG-рейтинги банку суперечливі (висока невизначеність), інвестори можуть сприймати його як більш ризикований, що обмежує доступ до дешевого фінансування.

По-друге, банки з високими ESG-показниками не завжди гарантують нижчу надлишкову дохідність, зокрема інвестування в ESG-ініціативи ("зелені" кредити) не обов'язково знижує прибутковість. Це може спонукати банки до більш прозорої ESG-стратегії для операційної ефективності й залучення інвесторів. Банки з низькою невизначеністю ESG можуть отримувати кращі умови фінансування, що позитивно впливає на маржу прибутковості. У кризові періоди банки з прозорим ESG демонструють більшу стійкість, оскільки інвестори надають перевагу передбачуваності, що знижує ризик відтоку капіталу.

В умовах відбудови висока невизначеність ESG ускладнює ризик-дохідний баланс, що може негативно позначатися на фінансових показниках і соціальному сенсі. Поділяємо точку зору, що зменшення ESG-невизначеності є стратегічним пріоритетом для банків, які прагнуть поєднати стабільність із прибутковістю в умовах зростаючого тиску з боку інвесторів і регуляторів [1, с. 659—664]. Кейси, такі як проєкти Deutsche Bank у партнерстві з місцевими громадами Німеччини для підтримки біженців чи програм українських банків (ПриватБанк) у співпраці з бізнесом для відбудови житла демонструють ефективність КСВ. Дослідження підтверджують, що банки та компанії, які інвестують у житлові проєкти для вразливих груп, не лише сприяють відновленню, але й отримують доступ до нових ринків і лояльність клієнтів [6].

КСВ приносить бізнес-учасникам дві переваги: підвищення відповідальності працівників і зростання лояльності клієнтів. Для банків ці аспекти можуть бути застосовані до реалізації проєктів відновлення ТГ, де працівники та клієнти стають активними учасниками процесу відбору проєктів. Пріоритетними мають стати програми корпоративного волонтерства, які визначають спільні цінності КСВ банків і ТГ (табл. 2).

Як бачимо з табл. 2, участь банків у проєктах відновлення підвищує мотивацію працівників, які стають амбасадорами бренду, і зміцнює лояльність клієнтів, які цінують соціальну відповідальність. Це створює взаємовигідну модель співпраці з громадами.

ТГ зацікавлені в мобілізації місцевої бізнес-спільноти. Підприємницькі структури, які займаються діяльністю у сфері КСВ, можуть підвищувати свою цінність, особливо коли їх очолюють керівники, народжені в тому жокрузі, — "домашні директори" [4]. Ці керівники сприяють зростанню цінності через вищу оборотність активів, нижчу вартість власного капіталу, покращення продуктивності працівників, зростання продажів і комунікації з банками. "Домашні директори" схильні до реалізації КСВ-проєктів, комунікованих із громадою, довкіллям та відновленням ТГ, використовуючи ці сфери для створення цінності. Емпірично доведено, що у складні часи компанії з "домашніми директорами" демонструють кращі результати, ніж ті, що очолюються директорами-ззовні [4, с. 489—501]. Системна комунікація між "домашніми директорами" та місцевою КСВ особливо помітна у підприємницьких структурах із високою концентрацією локального бізнесу та посиленням моніторингом з боку місцевих інвесторів.

У контексті банківської діяльності дослідження комунікації між "домашніми директорами" та КСВ може бути застосоване для оцінки стратегій управління, які впливають на ефективність банків. Ефективність банків вимірюється через такі показники, як прибутковість активів (ROA), операційна ефективність (співвідношення витрат до доходів), прибутковість капіталу (ROE) та якість активів (рівень проблемних кредитів). Включення КСВ у діяльність банків може мати як позитивний, так і негативний вплив на ці показники, залежно від контексту та лідерства.

Аргументуємо позитивний вплив "домашніх директорів" на ефективність банків через КСВ. По-перше,

банки, очолювані "домашніми директорами", можуть використовувати КСВ для зміцнення зв'язків із місцевою громадою, що є важливим для регіональних банків. Це стосується участі у проєктах із підтримки місцевих громад (фінансова освіта, доступні кредити для малого бізнесу), що може підвищувати лояльність клієнтів і залучати нові депозити. По-друге, зменшення вартості позикових ресурсів може бути актуальним для банків, оскільки нижча вартість залучених коштів (наприклад, через випуск облігацій чи залучення депозитів) покращує маржу прибутковості. По-третє, вища продуктивність працівників, спричинена КСВ-ініціативами (покращення умов праці), може зменшувати плінність кадрів у банках і підвищувати операційну ефективність, що є важливим фактором у зниженні витрат. По-четверте, у складні часи банки з "домашніми директорами", які інвестують у КСВ, можуть демонструвати більшу стійкість завдяки підтримці місцевих стейкхолдерів, що знижує ризик відтоку клієнтів чи капіталу.

Суперечним є дослідження прибутковості, оскільки у банківському секторі КСВ часто розглядається як витратний елемент (через витрати на "зелені" проєкти чи соціальні програми), що може знижувати короткострокову прибутковість. Вважаємо, що "домашні директори" здатні перетворювати ці витрати на довгострокові вигоди через покращення репутації банку. У банківській справі репутація є важливою, оскільки вона впливає на довіру клієнтів і регуляторів. Підвищення кваліфікації кадрів через освітні програми також може стати частиною КСВ-ініціатив банків, сприяючи довгостроковій стабільності ТГ. У період дії військових адміністрацій банки можуть виступати партнерами у забезпеченні прозорості та ефективності використання ФР, що підтримує поступове повернення до децентралізації після завершення війни.

У контексті КСВ банків та їхньої взаємодії з ТГ громадами в реалізації проєктів відновлення варто використовувати позитивні результати децентралізації, такі як підвищена автономія громад, для інвестування у проєкти, що відповідають потребам місцевих жителів (відновлення інфраструктури, соціальної інклюзії) і ці зміни надають нові можливості для партнерства. Укрупнені ТГ створюють стабільніше середовище для інвестування, що дозволяє банкам підтримувати проєкти відбудови інфраструктури, розвитку малого бізнесу чи покращення доступу до послуг.

При виборі проєктів взаємодія банків і ТГ має відповідати принципам КСВ, зокрема моделі потрійної вигоди, яка поєднує економічний, соціальний та екологічний аспекти комунікацій. У 2025 році Україна відіграє важливу роль у продовольчій безпеці, посідаючи 4-те місце за обсягами експорту олійних культур, кукурудзи та ячменю, 5-те місце за експортом сорго, кормових зернових і шроту, 6-те місце за пшеницею та 7-ме місце за експортом м'яса птиці [7]. Це підкреслює значний внесок країни у забезпечення продовольчих потреб і відповідно зацікавленості інвесторів.

За даними звіту Світового банку RDNA4, оприлюдненого 25 лютого 2025 року, аграрний сектор України зазнав значних втрат: прямі збитки оцінюються у 11,2 млрд дол, а загальні економічні втрати перевищують 83 млрд дол [7]. Необхідні термінові заходи для фінансування галузевих проєктів відновлення.

Пріоритетами відновлення є безпека, інвестиції й інновації. Безпека є важливою для залучення інвестицій та повернення населення. Фахівці Мінрозвитку України зазначають, що країни з високим рівнем безпеки після конфлікту залучають у 3—5 разів більше іноземних інвестицій, ніж ті, де безпекові ризики залишаються невирішеними [6]. Для України це означає необхідність міжнародних гарантій безпеки як частини стратегії відновлення. Міжнародне співробітництво для економіки відновлення набуває більшої ваги як інструмент розвитку громад. У 2024 році 744 громад уклали 495 угоди про міжмуніципальне співробітництво, а 485 громад підписали 2085 договорів про міжнародне партнерство з представниками 64 країн [6].

Актуальною є пріоритетність сумісного фінансування банками і ТГ доступного житла для соціалізації ВПО. КСВ банків і бізнес-спільноти територіальних громад у реалізації проєктів відновлення житла для ВПО може бути визначена як стратегічна співпраця фінансових інститутів і місцевих підприємців, спрямована на відповідальне використання ресурсів, експертизи та інновацій для забезпечення житлом ВПО, одночасно сприяючи соціальній інтеграції, економічному розвитку та сталості громад. Цей підхід передбачає системність фінансування, організаційну підтримку та активну взаємодію з громадами для задоволення потреб ВПО, що постраждали від воєнної агресії. У прикладному аспекті банки можуть надавати пільгові іпотечні програми для ВПО, а бізнес-спільнота ТГ — знижки на будівельні матеріали чи послуги.

Відновлення житла для ВПО сприяє їхній соціальній інтеграції та стабільності, що є важливим фактором зменшення соціальної напруги в ТГ. Підтримка нових членів громади (ВПО) через доступ до житла зміцнює соціальні комунікації та довіру, а банки та бізнес, беручи участь у таких проєктах, підвищують свою соціальну легітимність, що є основою для довгострокового успіху в умовах суспільних криз.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Стратегія відновлення економіки ТГ після війни потребує комплексного підходу, який враховує історичний досвід ("План Маршалла"), сучасні виклики (неповоротні втрати, цифровізація, інновації) та поточну ситуацію (безпека, політичне протистояння, міграція). Створення Національної ради з відновлення й алгоритмізація міжнародної підтримки є обґрунтованими кроками, які сприятимуть не лише реконструктивному фінансуванню та відбудові України, а й її інтеграцію в ЄС на нових принципах комунікативності.

КСВ банків у реалізації проєктів відновлення разом із ТГ поєднує економічну вигоду, соціальну стабільність і екологічну відповідальність з урахуванням трендів фінансової безпеки. Така співпраця не лише сприяє швидшому відновленню ТГ, але й забезпечує банкам через інституційні механізми підтримувати стійке зростання через зміцнення партнерських зв'язків, репутації та залучення нових інвесторів. В умовах децентралізації банки надають перевагу менеджменту із місцевими зв'язками для управління філіями чи регіональними

підрозділами, оскільки такі лідери можуть ефективніше впроваджувати КСВ-стратегії, які відповідають потребам місцевих ринків, підтримці екологічних ініціатив у регіонах із високим рівнем забруднення.

Встановлено, що у банківській діяльності невизначеність корпоративного профілю КСВ має значний вплив на ефективність банків, оскільки банки є основними учасниками фінансових ринків, де КСВ-критерії стають дедалі важливішими для інвесторів і регуляторів. Ефективність банків підсилюється через стратегічне використання КСВ, особливо коли лідерство спирається на глибокі локальні зв'язки в ТГ. Аргументовано, що підприємницькі структури, які займаються діяльністю у сфері КСВ і реалізують програми корпоративного волонтерства, можуть підвищувати свою цінність, особливо коли їх очолюють керівники, народжені в тому ж окрузі ("домашні директори").

КСВ банків і бізнес-спільноти ТГ у реалізації проєктів відновлення житла для ВПО базується на економічних, соціальних і екологічних перспективах. Така комунікація не лише вирішує нагальну проблему житла для ВПО, але й стимулює економічне зростання, зміцнює соціальну згуртованість і забезпечує стабільність громад. Для банків і бізнесу це є можливістю підвищити репутацію, знизити ризики та отримати довгострокові вигоди через розширення ринків і залучення лояльних клієнтів.

Подальші дослідження варто спрямувати на розробку методик розподілу фінансування між державою та ТГ у контексті децентралізації та сталого розвитку.

Література:

1. Doron Avramov, Si Cheng, Abraham Lioui, Andrea Tarelli. Sustainable investing with ESG rating. *Journal of Financial Economics*, 2022. Vol. 145, Issue 2. P. 642—664. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2021.09.009>.

2. Renee Adams, Matti Keloharju, Samuli Knupfer. Are CEOs born leaders? Lessons from traits of a million individuals. *Journal of Financial Economics*, 2018. Vol. 130, Issue 2. P. 392—408. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2018.07.006>.

3. Бурлай Т.В., Дмитрук Д.А., Костриця В.І., Левін Р.Я. Політика соціальної якості: теорія та міжнародні підходи в контексті завдань повоєнної реконструкції України. *Український соціум*, 2022, № 3 (82). С. 9—30. <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.009>.

4. Chen Tao, Dong Hui, Lin Chen. Institutional shareholders and corporate social responsibility. *Journal of Financial Economics*, 2020. Vol. 135, Issue 2. P. 483—504. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2019.06.007> Get rights and content.

5. Місцеве самоврядування як чинник стійкості тилу: аналіт. доп. / [В. Г. Потапенко, В. О. Баранник, Н. В. Бахур та ін.]; за ред. В. Г. Потапенка. Київ: НІСД, 2023. 54 с. <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.-2023.02>.

6. Міністерство розвитку громад та територій України. URL: <https://mindev.gov.ua/> (дата звернення: 09.03.2025).

7. Міністерство аграрної політики та продовольства України. URL: <https://minagro.gov.ua/> (дата звернення: 09.03.2025).

References:

1. Doron, Avramov, Si, Cheng, Abraham, Lioui and Andrea, Tarelli (2022), "Sustainable investing with ESG rating", *Journal of Financial Economics*, vol. 145, issue 2, pp. 642—664. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.-2021.09.009>.

2. Renee, Adams, Matti, Keloharju and Samuli, Knupfer (2018), "Are CEOs born leaders? Lessons from traits of a million individuals", *Journal of Financial Economics*, vol. 130, issue 2. pp. 392—408. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2018.07.006>.

3. Burlai, T.V., Dmytruk, D.A., Kostrytsia, V.I., and Levin, R.Ya. (2022), "Policy of social quality: theory and international approaches in the context of tasks of post-war reconstruction of Ukraine", *Ukrains'kyj sotsium*, vol. 3 (82), pp. 9—30. <https://doi.org/10.15407/socium2022.03.009>.

4. Chen, Tao, Dong, Hui and Lin, Chen (2020), "Institutional shareholders and corporate social responsibility", *Journal of Financial Economics*, vol. 135, issue 2, pp. 483—504. <https://doi.org/10.1016/j.jfineco.2019.06.007> Get rights and content.

5. Potapenko, V. G., Baranyk, V. O. and Bahur, N. V. (2023), "Mistseve samovriaduvannia iak chynnyk stijkosti tylu: analit. dop". [Local self-government as a factor in the stability of the rear: analyst. add.], *NISD*, Kyiv, Ukraine. 54 s. — <https://doi.org/10.53679/NISS-analytrep.-2023.02>.

6. The official site of the Ministry for Development of Communities and Territories (2025), available at: <https://mindev.gov.ua/> (Accessed 09 March 2025).

7. The official site of the Ministry of Agrarian Policy and Food of Ukraine (2025), available at: <https://minagro.gov.ua/> (Accessed 09 March 2025).

Стаття надійшла до редакції 10.03.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

Ефективна
ЕКОНОМІКА

Виходить 12 разів на рік

Журнал включено до переліку наукових фахових видань України з ЕКОНОМІЧНИХ НАУК (Категорія «Б») Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292

e-mail: economy_2008@ukr.net

viber: +38 050 3820663